

Naše volitve za deželni zbor.

Leta 1861 smo si štajerski Slovenci izvolili samo ednega moža, ki je zagovarjal naše pravice. To je bil gosp. M. Herman. Se le štiri leta poznej je bil voljen tudi g. dr. Razlag. Zdaj, ko je prvi šestletni volitni tečaj pri koncu in smo si imeli voliti novih poslancev so vsaj vsi kmečki volilni okraji si izvolili za poslance take može, ki bodo pravice Slovencev branili. In te pravice niso, kakor bi morda kdo mislil, le šole in urednije slovenske, ampak se-gajo globljeje v življenje pa tudi v žep prebivalcev našega Malega Štajerja. Zato naj tukaj v kratkem „slovenski gospodar“ pove, kaj pričakujemo od naših poslancev in kaj so nam ponujali nasprotniki naši.

Nasprotniki naši, ki jih vodi zl. Kaisersfeld rojen na Slovenskem i v krstnih knjigah v Ptuj zapisan s slovenskim imenom Blagotinšek, a sedaj naš največi nasprotnik, hoče našo državo in jene ustrojne prepire v red spraviti na ta način, da se Avstrija razdvoji ali razdeli v dva dela. Meja teh dveh delov naj dela Litava, to je mala rečica, ki teče med Ogerskim in spodnjim Avstrijskim. Unkraj Litave bi naj gospodovali Madžari, takraj pa Nemci, vsi drugi narodi pa bi se naj djali, tako rekoč pod klop.

Da se ta namera bolj razumeva, še mora „slovenski gospodar“ pristavati, da so prejšnji državniki, postavimo Bach Schmerling, hoteli celo Avstrijo pod edini nemški klobuk postaviti; ker pa to ni šlo, se sedaj Blagotinšek upa samo nad polovino, drugo polovino pak prepušča Madžarom. To je tako imenovano dvojenstvo v Avstriji ali z latinskim dualismus, česar nas Bog obvari. To dvojenstvo je nemogoče in nevarno, kar je Blagotinšek leta 1861. tedaj pred blizo petimi leti sam spoznal in v deželnem zboru v Gradcu tudi izrekel kaže: „Dualizem je v Avstriji nemogoč in nevaren. Ker je Blagotinšek tečas svoje prepričanje sam rad spremenil, da more služiti svojim velikonemskim domišlijam, hočemo jega in njegove privrženice opomniti vzrokov, zakaj je to dvojenstvo nemogoče in nevarno, ne da bi hteli jih prepričati, saj morda slovenskega gospodarjaniti ne berejo, ampak da se volilci prepričajo, kako srečno so volili, ker Blagotinškovih privrženecv niso volili.

Dualizem je nemogoč na Ogerskem in nemogoč tukaj Litave. Na Ogerskem in v pridruženih deželah, ktere si namreč Madžari tudi želijo pod se spraviti v Madjar Orsag t. j. madžarsko državo, ktera bi nepoznala, razun Madžarov, nobenega naroda, v vsem biva ne celo 5 milionov Madžarov, pa prek 8 mil. drugih narodov: Slovakov, Rusinov, Srbov, Romanov, Hrvatov, Slovencev, Nemcev, ki so vsi proti nadvladi madžarskega naroda. Ta nadvlada bi se tedaj mogla le s siloj izvršiti. To pa stoji dosta stroškov in l. 1848. še je predobro v spominu, še živi srbski narod in general Stratimirovič in banu Jelaciču je hrvatski narod pred nekoliko tedni spominek postavil v Zagrebu.

Ravno tako je tudi na takraj Litave. Prebivalcev je tu nekaj prek 6 $\frac{1}{2}$ mil. Nemcev in prek blizo 11 $\frac{1}{2}$ mil. Slovanov, namreč Cehov, Poljakov, Rusinov in Slovencev. — Vsi ti so proti nadvladi in hočejo imeti enake pravice, kakor imajo tudi enaka bremena. Nemška nadvlada bi se tedaj tudi takraj Litave le z siloj dala izvršiti in to stoji zopet dosti denarja za uradnike, ki bi se imeli pomnožiti, za žandarne, ki bi po deželi imeli strah delati, za skrivne vojune i. t. d. Poprek taka naprava bi našo ljubo Avstrijo tako oslabila na denarjih in na vseh močih, da bi proti zvnajnim napadom bila še slabejša, kot 1859. leta pri Solferini ali pa lansko leto pri Sadovi ali Kraljičnem Gradcu. Da pak vsak spozna, da se našim nasprotnikom krivi nameni ne podtičejo, naj navedemo tukaj Blagotinšek- zl. Kaisersfeldove besede v zadnjem deželnem zboru, ki je rekel, da Nemci so naravni voditelji Avstrije takraj Litave; če se Nemcem to vodstvo vzeme, jim pre nič več ni mar za Avstrijo, ampak želijo še da razpade, da oni po tem pridejo k bratom svojim, k Nemcem zvnaj Avstrije. — Ali to ne sme biti, Bog ne daj! Narod in dežele, ki jih je Božja previdnost združila v teku let pod slavnim žezlom Habsburške rodovine, so delili grenke in vesele čase med seboj, hočejo in morajo je deliti tudi za naprej, in kdor inace misli je izdajavec. — Zato mi pričakujemo od naših poslancev, da svoj glas povzdignejo, naj se narodi avstrijski med seboj porazumejo in poravnajo. Podlaga tega poganjanja naj bode pravica in zgodovina.

Kar se v zgodovini krivičnega nahaja, naj se opusti, kar pa je pravično in dobro naj se obdrži. Male in velike dežele so stopile k avstrijski državi pod pogodbami, te pogodbe se naj poštujejo kolikor se morejo, da se celota Avstrijska obdrži. Če pak Madžari preveč zahtevajo in vojaških, denarnih in zvujnih zadev nečejo odstopiti celoti v prid celote, naj naši poslanci s svojim glasom vlado podpirajo. Za občne državne zadeve pa se naj vzemejo le te reči, ki so neobhodno potrebne za celoto, vse druge se naj prepustijo posameznim deželam in narodom, da Nemci, Čehi, Poljaki, Rusini in Slovenci takraj Litave, in unkraj Litave Madžari s Slovaci, Srbi, Rusini, Romani in trojedna kraljevina t. j. Hrvači, Slavenci, Dalmatinci z oslobodjeno granico vred, lahko in radi grejo v eden občn državni zbor.

V ta namen se naj patent od 26. februarja 1861. predela tako, da se iz misli pusti nadvlada nemška, predela na podlagi pragmatične sankcije in oktoberske diplome l. 1860. po načelu manifesta od 20. septembra 1865.

Svobodna je potporazumljenja. Tedaj se naj ednok že narodi porazumejo in naj poslanci zarad porazumljenja in pogajanja med seboj gredo v sreden državni zbor, ki je v sl. manifestom od 2. januarja t. l. sklican na 25. februarja t. l. Še le ko se bodo narodi porazumeli, dobimo v resnici svobodne naprave, odgovornost ministerstva, svobodo tiska, svobodo združevanja, porote, javne in ustmene sodnje, in kako se vse te ustavne naprave imenujejo; in se znebimo teh trum uradnikov vsake bire in vojakov, ki imajo čuvati netrajni mir, s tim se tedaj še lahko troški in davki ponižajo, sprava in zadovoljnost se zopet vrne, in če se vsak narod po tem takem okrepi, smo vsi skupaj proti zvnajnim sovražnikom nepremagljiva moč, kar Bog daj. Tak glas pričakujemo od naših poslancev.

Gospodarske stvari.

Trsoznanstvo.

(Dalje.)

Vse obrtnije, umetnije in znanosti so se le počasno in teško na sadajno menj ali bolj popolno stopnjo povzdignole, ravno tako je tudi trto- in vinoreja še le komaj po tisoč in tisoč letih na sadanjo, sicer še vedno nepopolno stopnjo dospela. Kakor so si že Nojetovi otroci in vnuki po bogatih azijskih dolinah grozdje nabirali in ga v listju, v kožah, v volih deblih in temnih razpokanih pečinalh pred solncem samo za živež si hranjevali, tako še dandanašnji Tartari, Beduini celo leto ali presno ali suho grozdje kakor vsakdanjo hrano vživajo in le po naklučbi so mogli prebivalci vročega podnebja v starodavnih časih, če ne Noje sam, mošt in vino iznajti, ker so si grozdje za hladivno pitje mečkali, in tako je morda sok, ker že v nekterih dneh vre, mošt ali vino postal, in če se potem prav ne hrani, se skisa in pogubi.

Dolgo so grozdje samo tlačili in mečkali ip mošt v usnjatih vrečah, nepodobnih storih, kamnih in prstenih vrčih shranjevali, pred kakor so stiskavnice (preše) s zagojzdami ali vreteni in pučele ali sode iznašali. Malo znano je sicer, kako pesodbo so sicer stari Gali narejali; tudi stekla niso zavolj prečislane cene dolgo rabili, čeravno je že, kakor Plinij piše, bilo pred Mozesom 700 let po občnem potopu od Fenicianov pri kurilu na morskem robu iznajdeno, še le komaj v štrtem stoletju so se šipe na oknih rabile, steklenice (flaše), pa so 670 l. na Francosko prišle. Naše, skoraj pozabljene majolke, so pa 13. stoletja začeli na Laškem delati in malati. Najlepše pisane so 16. stoletja bile, potem pa so se opuščale in celo pogubile. Hvala našemu g. dru. Prelogu, ki je v spomin čitavnice v Mariboru 1863 spet nektore nove prav lične na dan spravil.

Kleti spadajo tudi v starodavni vek. Natorne jame, kamnate s lesovijem obvarovane votline, v zemljo skopane luknje so posebno v nevarnih časih preganjanja služile za hrambo žita, vina, sadja in druge robotije, dokler so začeli umetno kleti zidati, ktere se zdaj velikanske s čudno velikimi sodi nahajajo. Tako je nekdi na Moravskem največi pučel v Avstriji, in na Kraljevem bregu (Königstein) na Saksonskem je sod, ktereja so 3 leta do (1725) iz 157 dog, 54 podnov de-

lali. En poden ima 77, en obroč 7 stotov (centov), drži pa blizo 3700 veder. Morebiti ga ni več, drugač bi ga bili lani Prusi že pili.

Vino piti je že od nekdaj al zelo hvaljeno, al zelo grajano bilo. Brovnijazi so vinopitje posebno ljubili, ker so telo dražiti za zdravilo imeli, med tem, ko je Šekspir izklikol: „O ti nevidljiva vinska moč, če še nimaš imena, da te spoznamo, bodi — hudič. — Po zakonu Solonovem je vsak sodnik (drugi stanovi menj), bil z smertjo kaznovan, če se je enkrat opijanil. Žalibože, da je dan danes mnogo sodnikov, kateri radi vino pijo, in še brez kazni ne priznajo, da je vino slovensko. — Po zakonu Likurgovem je bil pijanceiz deželni spoden. Stari Mavri in Kartagi vina niso pili, rimskim ženam pa je celo prepovedano bilo vino piti. Egejat in Mecen sta svoje žene brez kazni zavolj vinopitja ubila, in Katon, našemu mnenju celo naproti, priporoča žene samo zavolj tega poljubovati, da se izve, ali so vino pile. Resnica je sicer: da pijanost možkega onečasti, ali ženske naredi ongavne in gnjusne —!

Največ krega in prepira naredi v zakonu, če je mož, še več pa, če je žena rada pijana!

Naj bo zadosti, to vemo, da je trta že od starodavnih časov zavolj zobanja in zavolj vina imenitna. Tudi ni tako koristne rastline, kakor trta. Čeravno iz vroče Azije doma, vender obstane še v mrzlem podnebnju, prenese 16 stopinj po Romiru, in če prav zmrzne, še spet požene. Raste in je plodna v mastni kakor rodi, mokri kakor suhi zemlji, na suhi goli pečini ali v muži, in še 100 let stara postane. Se ve, da primerna je njoj le dobra, topla zemlja, le tamo pri naša grozdje sladko, prijetno zdravemu, razveselivno bogatino kakor siromaku, bolnemu krepčalo, umirajočemu zadnji povzivek. Največo pohvalo najdemo s kratkimi besedami v Sirah. pogl. 32., 31.: „Kaj je življenje, kder ni vina?“

(Dalje prihodnjic.)

Ptiči naši dobrotniki.

Naši ljubi nedolžni tički, naj so že preselivni ali drugi bolj domači, so najboljši branivci naših sadovnikov, našega polja in naših gozdov, zato je nesrečna misel tote naše dobrotnike zatirati. Pa glejte! kaj se godi? — Po celi dolgi zaviti cesti, od sv. Trojice v slov. Goricah blizo do Maribora ni zapaziti ptičelovcev, tistih bedastih fantalinov s kletkami, kateri uboge senice (Maisen) lovijo in terpinčijo. Kakor hitro pa mimo cestninske hiše prideš, jih vidiš na vsaki strani pri nekterih hišah pred Graškim predmestjem. Žalostno da tamošni lastniki vincarskih hiš in bajt, kakor tudi prijazni usmiljeni nemškomicani Mariborčani to dopustijo. To je tristoštvo med mladino, še loveci nimajo pravice ptičev streljati razun prave pernate divjačine zavolj mesa.

Če bi ne bilo mrčesojednih ptičev, — bi neimeli dolgo listka na drevju, sadja na vejah, bilke na polju, še človek bi ne mogel obstati. Tako postavim zaleže belin (Baumweissling) na drevju do 100 jaje, vrtavec do 1000, mravlja do 5000, drevne uši in mušice še veliko več. Sova lovi miši, ali kmet ni tedaj bedast, če jo na gumnina vrata razpinja?

Jakopič.

Novičar iz Slovenije.

Za poslance v deželne zборе so izvoljeni:

Na slovenskem Štajerju za kmetiške okraje: V Mariboru gg. dr. Vošnjak J. zdravnik v slov. Bistrici, dr. Dominkuš, odvetnik v Mariboru. V Celji dr. Razlag, odvetnik v Brezcah, Lipold, posestnik v Mozirju. V Ptujju g. Herman, uradnik v Ptujju. V Ljutomeru g. dr. Prelog, zdravnik v Mariboru. V Brezcah g. Lenček, posestnik na Blanci. V slov. Gradcu g. Rak, posestnik v Velenju, — tedaj sami naši. Slava gospodom volilcem!

Za mesta so izvoljeni v Mariboru: g. Tappeiner, župan mariborski. V Celju g. dr. Nekerman, zdravnik v Celju. V Ptujju g. Waser, svetovavec više sodnije v Gradcu. V slov. Gradcu g. Sons, posestnik v Brezju.

Na Krajskem so izvoljene po kmetiških okrajih: V Ljubljani g. dr. J. Bleiweis in Fideli Terpinc. V Kamniku, dekan Toman. V Krajuu, baron Zois in prošt Kos. V Postojni, g. dr. E. Kosta in Korejn. V Ipavi, g. dekan Grabrian. V Novem Mestu g. Zagorec. V Trebnem okraji, g. Santo Trejo, grof Barbo in fajmošter Tavčar. V Kočevju, Kozler Peter, Svetec Luka. V Črnomlju, g. M. Kramarič. V Radolici Lovro Pintar. Tedaj od prvega do zadnjega vsi naši. Slava volilcem!

V Gorici so izvoljeni: Winkler, Marušič, Črne, Abram. — Slava!

Voloska: Jurinac. Slava!

Na Horoškem je za slovenske okraje dobil žalibože g. Einspieler za 3 glase premalo in g. dr. Pavlič za 15 glasov premalo in izvoljena sta v Volkoveu dr. Mertlič bilježnik in g. Pucher mernik.

Na drugih okrajih nismo niti upanje imeli, da bi slovenski kandidati zmagali.

— Maribor. Odbor za Slomšekov spominek je v seji dne 16. januarja odločil, spminek postaviti pred Alojzijevo cerkvo. Kedar se prostor dovoli in izmeri se bo izpisal za načrte javen stek.

— Beseda, ki jo je 16. pr. m. v Kartinovi dvorani napravila tukašna čitavnica, je bila kaj lepa in jako obiskana. Naj bolj se je dopala gledišna igra „Črni Peter“, in samospjev gospe Vendlarjeve, in hrvatska rodoljubka gospodična Weiser, ki je kaj lepo zvirala na goslih.

— † Stolni prošt, častiti gospod Mihael Pikel je v petek 25. pr. m. vmrl. Slovesni pogreb je bil v nedeljo popoldne. Bogoslovci in čitalniški pevci so njemu lepo nagrobno peli. Večna luč naj mu sveti! —

— Kot poslanec za mariborsko mesto je zopet izvoljen gospod župan Tappeiner, drugi kandidati so že pred volitvo odstopili; da pa bi tudi gospod prof. Šuman za Maribor kandidiral, kar je bilo celo v časnikih brati, je namenivna laž.

Dopisi.

Iz Maribora. Dne 21. januarja je bila volitev deželnih poslancev. Med 188 glasi je dobil g. dr. Vošnjak, zdravnik v slov. Bistrici z 123; g. dr. Dominkuš, odvetnik tukaj 95 glasov. Tedaj je narodna stranka, saj tudi druge v kmetijskih srenjah na Slovenskem ni, zmagala. Nasprotni kandidati so bili g. Tappeiner, župan mariborski, Alois žl. Feyerer in Brandstetter. Prva dva sta bila priporočena od gradškega sredivnega odbora, tedaj tista nezaupnica, ko sta jo ob svojem času dobila prejšnja poslanca gg. Löschnig in Feyerer, je opravičena.

Omeniti še imamo, da hoče stotnik g. Seidl protest položiti zoper to volitev, ker bi pre g. dr. Rataj, volivec za srenjo Leitersberg, kot tukajni bilježnik ne smel biti volivec. Da je vzrok navidezen, se lahko sprevidi, kajti če komu srenjo izroči, naj v njenem imenu voli, zakaj bi ne smel voliti, saj ni volil za se, kot prvotni volivec. Kar postava prepoveduje tistim, ki ne bivajo v srenji, ampak po preneseni oblasti kot poverjenec je volil; da pa bi srenja volilne pravice ne smela prenesti na zvnaj srenje bivajočega deželjana, to ni brati v nobeni postavi. Bilo je tedaj ono kreganje in vriskanje g. stotnika Seidla po našem prepričanju odviše.

Celo pak da bi naši slovenski volilci nemške strahovali, je debela laž, vsak pričujoč volivec ve, da je smel prosto voliti; da bi pak se nemška stranka imela že skoro z orožjem braniti, je že smešna ovaja.

Novičar iz širokega sveta.

Kakor se čuje je nova vojaška postava ali že proklicana ali se v kratkem prekliče na tako dolgo, da bodo zastopniki narodov zbrani, to postavo v pretres in posvet vzeli. Potem še le dobi postavno veljavo po ustavnem potu.

— Tudi porazumljenja z Madžari se imamo kakor se sliši in bere kmalu nadjati. Da bi le cena, za katero se ta poravnava kupi, previsoka ne bila.